

El Col·legi d'Arqueòlegs de Catalunya Procés de formació i perspectives

L'any que va aparèixer, el 1991, la Revista d'Arqueologia de Ponent va dedicar el seu primer "Debat" a una reflexió sobre la nova situació professional de l'Arqueologia a partir d'un esdeveniment que aleshores ens semblava sorprenent. Mentre França celebrava el 1990 l'Any de l'Arqueologia, el col·lectiu d'arqueòlegs de l'AFAN (Association pour les Fouilles Archéologiques Nationales) va convocar una vaga estatal per tal d'obligar a la reflexió sobre la forma en què l'estat francès abordava les seves obligacions respecte de la protecció del patrimoni arqueològic. Aquest començava a estar gestionat des de la privatització, és a dir, traspasant les despeses financeres, assumides fins llavors per l'Estat, a les empreses privades que actuaven com a promotores dels projectes que implicaven riscos per al patrimoni. En aquell número, Dominique Petit, Maite Miró i Xavier Dupré van reflexionar des d'aquestes pàgines sobre la situació professional de l'arqueologia i van arribar a conclusions francament pessimistes.

La Revista d'Arqueologia de Ponent ha dedicat, en diverses ocasions, aquest espai de "Debat" a la problemàtica laboral de l'Arqueologia a Catalunya. A la RAP 6 (1996), abordem el tema de la "Universitat i mercat laboral en Arqueologia. Problemàtica actual

i perspectives" i discutim sobre quin hauria de ser el paper de les universitats en la nova situació professional. Poc després, a la RAP 10 (2000) van agrupar-se sota el lema "Arqueologia contractual: qui es menja el pastís?" una sèrie d'opinions sobre la situació contractual dels arqueòlegs i, en concret, sobre la creació de l'Associació d'Arqueòlegs de Catalunya.

Però és probable que als joves llicenciats en Arqueologia els semblava que de tot això ja feia molt, massa, temps. I que l'única conclusió possible és que des d'aleshores fins avui, en l'aspecte professional, s'ha avançat més aviat poc. L'any 2006, la precarietat laboral segueix sent la característica essencial dels tècnics arqueòlegs que treballen com a professionals en els diferents àmbits de la protecció del patrimoni històric i arqueològic.

Per aquest motiu, ara, 16 anys després d'aquell primer "Debat", des de la RAP volem tornar a reflexionar sobre la situació professional del nostre col·lectiu, i fer-nos ressò dels avenços del procés cap a la creació del Col·legi d'Arqueòlegs per part d'una activa i consolidada Associació d'Arqueòlegs de Catalunya i també coneixent la gestació del primer conveni col·lectiu del Sector d'Intervencions Arqueològiques i la difusió del patrimoni arqueològic de Catalunya.

L'Ad'AC i el procés iniciat cap al futur col·legi d'arqueòlegs

Josefa Huertas

Des de l'assemblea celebrada el dia 19 de febrer de 2000, l'Associació d'Arqueòlegs de Catalunya ha recorregut un llarg camí en els darrers cinc anys. El panorama de la nostra professió ha variat substancialment des de la seva fundació malgrat que, malauradament, continuem molt lluny de les fites que tots pensem que s'haurien d'assolir i encara es perceben tot un seguit de problemàtiques que dificulten seriosament el correcte exercici de la nostra professió.

L'Associació d'Arqueòlegs de Catalunya esdevé hereva d'una llarga tradició de moviments associatius per part dels professionals de l'arqueologia, que tot i que no arribaren a cristal·litzar, tenien com a objectiu la regulació i millora de l'exercici professional d'una disciplina científica que ha esdevingut una professió emergent.

Dins d'aquest procés generat a la dècada dels setanta i vuitanta, va sorgir una iniciativa destinada a organitzar corporativament els arqueòlegs i arqueòlogues. Un grup vinculat a l'administració va plantejar al col·lectiu la creació d'una associació de caire professional, però atesa l'escassa rellevància de professionals del sector, es va optar per la seva incorporació al Col·legi de Doctors i Llicenciats, en lloc de crear un col·legi propi.

L'increment del número de professionals en actiu, així com de les intervencions arqueològiques, ha comportat la creació de tot un seguit d'intents per tal de regularitzar el sector i les seves relacions professionals que en aquests moments es poden dividir en dues línies molt definides, el vessant més laboral i, un de més ampli, de caire professional i patrimonial.

Dins del primer grup podem situar: dues entitats de caire sindical, la *Central Sindical Independent d'Arqueòlegs de Catalunya (CSIAC)*, i la *Plataforma Sindical* amb assessorament de CCOO (que participa amb una aportació en aquesta publicació), i una altra de caire empresarial, *l'Associació d'Empreses d'Arqueologia de Catalunya*.

En el marc de la segona línia es situa l'Ad'AC que pretén com a finalitat la creació d'un *Col·legi Professional* que vetlli per la regularització i normalització del sector, així com l'estudi, conservació i posada en valor del nostre patrimoni arqueològic.

Amb aquesta finalitat ha estat analitzada i valorada la realitat concreta de l'exercici professional de l'arqueologia així com la problemàtica que s'en deriva. D'altra banda, s'ha pogut confirmar que la legislació vigent contempla i possibilita la constitució d'un organisme col·legial adient a la realitat concreta de l'activitat arqueològica. És a dir, és plenament viable

la creació d'un col·legi propi i específic que reguli l'exercici professional de l'arqueologia.

Moltes de les tasques que en el decurs dels darrers anys s'han portat a terme des de l'Ad'AC han permès afrontar els objectius plantejats al respecte de la defensa i definició del marc professional, la dignificació i regulació de la nostra activitat sense oblidar fomentar la consciència de col·lectiu i, com a tal, esdevenir grup d'opinió. Així mateix, des de l'Ad'AC s'ha proposat uns honoraris i s'ha fomentat i dinamitzat la constitució dels interlocutors per poder afrontar la problemàtica laboral i contractual amb la finalitat d'articular la vertebració laboral de la nostra activitat professional.

De l'anàlisi i la valoració d'aquestes qüestions es pot concloure que a la defensa i regulació de l'exercici professional de l'arqueologia li cal una organització col·legial. L'arqueologia, com qualsevol altra activitat professional titulada, requereix un instrument que garantitzi la seva plena normalització i desenvolupament, circumstàncies que, per tant, imposen l'establiment d'un col·legi com a factor indispensable per organitzar i regular la professió. Així mateix, amb l'objectiu que la nostra activitat sigui reconeguda i acceptada necessitem, com a col·lectiu, un organisme que legítimi l'ordenació i la regulació professional de l'activitat, del qual s'han de derivar el control i la potestat normativa que garanteixin la prestació i la qualitat de l'activitat.

El col·legi, com a organització-corporació pública ha d'assumir tant les funcions ordenadores i representatives del col·lectiu com les funcions delegades per part de les administracions públiques. De la mateixa manera que l'Ad'AC, el col·legi ha de ser l'òrgan que representi tot el col·lectiu de professionals que, des de qualsevol vessant, docència, gestió, treball de camp i investigació, exerceixen l'activitat arqueològica. Es per això, tal com han portat a terme, en el decurs dels darrers anys, nombrosos col·lectius de professionals, que ens cal, a hores d'ara, endegar el procés per poder crear l'òrgan col·legial que ha de permetre assolir plenament la normalització del nostre exercici professional.

Així doncs, després de constatar la viabilitat de constitució i, alhora, de valorar la necessitat de disposar d'un òrgan d'aquestes característiques, la junta de l'Ad'AC va elaborar un programa d'actuació per tal d'assolir els requeriments bàsic necessaris per a la tramitació de l'expedient de creació del col·legi. El document va ser presentat a la passada Assemblea General Ordinària, celebrada a la ciutat de Girona el dia 24 de març, per tal de ser aprovat i legitimar l'acció de la junta a l'hora d'endegar les mesures que s'hi contempen. La proposta va tenir l'acceptació i el suport de tots els socis/sòcies assistents a l'acte.

Al llarg de 2003 i 2004 es va portar a terme el procés necessari per tal de poder assolir aquest objectiu. Bàsicament es va aconseguir assessorament legal amb la contractació d'un bufet d'advocats amb una àmplia experiència en la creació de diferents col·legis de nova creació i es va elaborar la memòria pertinent i obligatòria per poder tirar-lo endavant.

La memòria argumenta la necessitat social dels arqueòlegs com a agents de protecció i documentació

del nostre patrimoni històric i arqueològic, i presenta un ampli informe de la professió arqueològica i la seva projecció a la societat actual. A continuació podem veure els apartats principals de la memòria.

— TÍTOL I. TITULACIÓ UNIVERSITÀRIA: Llicenciatures d'història; la formació de l'arqueòleg o arqueòloga professional.

— TÍTOL II. ASSOCIACIÓ D'ARQUEÒLEGS DE CATALUNYA, Ad'AC: antecedents; naturalesa, estructura, objectius i línies d'actuació; memòria d'activitats.

— TÍTOL III. ELS ARQUEÒLEGS I ARQUEÒLOGUES I EL COL·LEGI PROFESSIONAL: l'arqueologia professional; demanda social i mercat laboral; necessitat social del Col·legi professional; bibliografia sobre l'exercici professional de l'arqueologia.

A finals de l'any 2004 es va formalitzar la sol·licitud de creació del Col·legi d'Arqueòlegs al Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya.

Malauradament, el moment de presentació va coincidir amb una reforma de la Llei de Col·legis i Associacions Professionals, encara en curs. Aquest fet ha paralitzat el procés fins a l'aprovació de la nova llei, que es preveu que es farà a començaments de l'any 2006.

L'Ad'AC va presentar esmenes al projecte de llei en els capítols que es va pensar que podrien suposar un problema per a la creació del nostre col·legi, esmenes que van ser acceptades.

Com a fet més significatiu que ens fa pensar que l'aprovació és possible hem de situar que tant la llei anterior com el nou projecte de llei valoren molt positivament a la creació d'un nou col·legi professional la seva funció social, fet clarament definitori de la nostra professió. L'interès social de l'arqueologia, així com de la seva pràctica professional, queda palès en el marc del corpus legislatiu actualment vigent tant a Catalunya, l'Estat espanyol com en el marc de la Comunitat Europea. Més enllà de la legislació específica sobre el patrimoni cultural, la protecció del patrimoni arqueològic queda regulada per un ampli ventall dins de la normativa legal.

D'altra banda, l'especificitat de la nostra feina fa difícil que s'englobi la nostra professió dins d'un col·legi generalista o d'una disciplina similar de nova creació.

La culminació d'aquest procés constituent del col·legi professional d'arqueòlegs ha de ser entesa com un objectiu que no tant sols ha de beneficiar la professió i els professionals sinó que també serà favorable per a l'arqueologia i alhora per al conjunt de la societat i del patrimoni. Per tant, cal endegar una campanya de suport social a la iniciativa de creació del col·legi d'arqueòlegs entre les administracions, entitats científiques i col·lectius de professionals afins.

Primer conveni col·lectiu del sector d'intervencions arqueològiques i difusió patrimonial

Grup de Treball CCOO

El procés que duu a la creació de la plataforma per a l'elaboració del primer conveni col·lectiu del sector té el seu origen en la situació actual en la que es troba l'activitat arqueològica.

Aquesta es defineix, entre altres aspectes, per:

- *L'alt nombre de contractes temporals*, la majoria contractes d'obra i servei en frau de llei.
- Confusió a l'hora de definir les categories professionals i les seves funcions.
- *Salaris molt baixos* que no tenen en compte el grau d'especialització, antiguitat, experiència, etc.
- *Mancances o falta d'aplicació de la Llei de Prevenció de Riscos Laborals*, amb molts casos en els que ni tan sols s'aplica l'Estatut de Treballadors.
- Falta de regularització en les condicions sociolaborals.
- Pràctica *inaplicació dels drets sindicals*.

Són aquestes i altres mancances juntament amb el descontentament que aquestes generen les que el gener de 2005 van portar a un grup de treballadors del sector a adreçar-se a CCOO per tal d'assessorar-se.

Després de dos acostaments entre arqueòlegs i CCOO es convocà una *primera Assemblea General on assistiren 80 persones* i de la qual en sorgí un grup de treball format per 15 membres.

No cal enganyar-nos, el procés d'elaboració de la proposta de conveni ha estat llarg, difícil i ple de punts de vista divergents. Tot aquest procés de cerca d'un consens s'ha vist afavorit per la pròpia composició de la plataforma, formada per un grup molt heterogeni de professionals en el que hi estaven representats arqueòlegs, dibuixants i auxiliars, assalariats i autònoms i membres de diferents empreses —grans i petites— amb formacions i vides laborals ben diferents.

Seguint aquesta mateixa filosofia d'intentar representar el major nombre d'inquietuds possible, la plataforma ha estat i està oberta —al llarg de les seves més de 20 reunions de treball— a la presència de tot treballador del sector interessat a dir la seva.

També en aquesta mateixa línia d'intentar buscar el major consens possible, s'han mantingut contactes amb l'Ad'AC (Associació d'Arqueòlegs de Catalunya) amb la qual es realitzà una primera reunió el 10 de maig per tal d'intentar posar punts en comú. Aquest fet és significatiu si es té en compte el procés iniciat per aquesta última vers la creació d'un Col·legi Professional d'Arqueòlegs de Catalunya.

El grup de treball, sota els auspicis i amb el suport de CCOO, ha elaborat una proposta de conveni. Aquesta es presentà públicament el 30 de maig en una *Assemblea General* a la que hi assistiren *més de 140 persones* i en la qual el text s'aprovà per una àmplia majoria amb *més d'un 95% de suport*. A més, es deixà un període d'exposició pública per fer al·legacions i propostes.

La proposta de conveni pel sector d'intervencions arqueològiques té uns eixos principals basats en la *definició de categories laborals* i les tasques (quant a treball de camp i de laboratori) que els són atribuïdes, la *defensa dels contractes de llarga durada* (indefinitos, fixos discontinus) i l'elaboració d'una taula de retribucions on són considerats aspectes com l'antiguitat, la responsabilitat o les dietes, tot assegurant *un salari base competitiu i digne*.

Altres articles presentats en la plataforma fan referència a millores de caire sociolaboral com la definició de la jornada laboral, la limitació i la remuneració de les "hores extraordinàries", la possibilitat de gaudir de permisos retribuïts i d'excedències, el compliment de les mesures d'higiene i seguretat en el lloc de treball marcades per la llei i l'exercici de drets relacionats amb l'organització sindical dels treballadors, entre altres aspectes.

El 14 de juny hi hagué una primera presa de contacte amb l'AEAC (Associació d'Empreses d'Arqueologia de Catalunya) en la que la patronal acceptà la plataforma i on es decidí establir un calendari de negociació.

Finalment, el *6 de juliol es va constituir la Taula de Negociació* en la qual participen tots els membres de la plataforma i, per part de la patronal, representants de més de 10 empreses. En aquesta reunió s'entregà els capítols 1 i 2 de la proposta de conveni de la plataforma.

El 28 de juliol va tenir lloc la segona reunió entre patronal i plataforma. Es van negociar els capítols 1 i 2, quedaren aprovats 10 dels 13 articles presentats i se'n deixà 3 aparcats. S'entregà, a més, el tercer capítol.

A partir del 27 de setembre es duen a terme un seguit de reunions —plenàries i tècniques— en les que es debaten els diferents articles referents a l'organització i la definició de les categories laborals. Aquest és un dels punts on creiem que cal fer un seriós esforç d'entesa per la importància que tenen aquests articles a l'hora de treballar entorn altres temes com la remuneració de la feina, l'estructuració dels contractes, etc.

Aquesta part de la negociació segueix en marxa tot i que alentida pels nombrosos matisos i punts de

vista que cal atendre sempre que s'està endegant la tasca de regular un sector laboral.

Entre els objectius de la plataforma també es troba el d'informar periòdicament a la resta de treballadors i treballadores de les decisions preses durant aquestes trobades així com l'aprovació per mitjà d'una assemblea de sector del possible text definitiu i, per tant, del nou conveni.

Cal remarcar la importància d'un procés com aquest, que segueix requerint *l'esforç de tots* els qui hi estem implicats directament o indirectament, és a dir, de tots els professionals que avui en dia estimem l'arqueologia i que hem fet d'ella la nostra activitat principal.

Per qualsevol altra informació o aportació seguim oberts als suggeriments de tots els treballadors i treballadores del sector en la següent adreça electrònica: slara@conc.es.

Activitat arqueològica i normalització professional

Anna Oliver

Tot indica que l'entrada al segle XXI haurà significat la normalització definitiva de l'activitat arqueològica en totes les seves vessants. Si parlem de la normalització de l'activitat professional, pressuposem que l'activitat en qüestió, l'arqueològica, és habitual i es realitza amb una quantitat i freqüència prou importants com perquè pugui generar moviments reivindicatius amb possibilitats de reeixir. L'augment de l'activitat arqueològica, si més no en el context urbà o de les grans obres d'infraestructura, és un fet indubtable, l'existència habitual d'excavacions, de notícies als mitjans de comunicació, etc. és una realitat quotidiana (mai exempta d'un cert oportunisme i/o estacionalitat).

A hores d'ara, tot i que tots voldríem que el patrimoni arqueològic encara estigués més ben protegit, que les inversions fossin més elevades, que les lleis i normes fossin més explícites, que la difusió fos més efectiva etc., és clar per a tothom que, a Catalunya, l'avanç dels darrers quinze anys ha estat espectacular, el fet que, en el debat que ens ocupa, es plantegin dos camins per a la defensa de la professió és un signe de normalitat, per a mi, encoratjadora. Ha estat aquest avenç el que progressivament ha anat situant els arqueòlegs en els diferents "status" professionals: funcionaris, professionals autònoms, assalariats, empresaris...

Us asseguro que quan assistia a les reunions per a crear la secció d'arqueòlegs al Col·legi de Doctors i Llicenciats de Catalunya, ni se m'acudia que hi po-

gués haver empresaris d'arqueologia que, defensant els seus interessos econòmics des de la patronal, fessin necessari un conveni laboral específic d'arqueologia.

En aquells moments, recordem que el Servei d'Arqueologia de la Generalitat s'havia creat a finals de l'any 1981, solament hi havia tres tipus d'arqueòlegs: els funcionaris (pocs: alguns de la Generalitat i alguns funcionaris de l'estat, majoritàriament conservadors de museus), els professors d'Universitat (un col·lectiu que més o menys ha mantingut les mateixes característiques i ha crescut poc i de manera sostinguda) i finalment, els arqueòlegs professionals d'excavació, que van néixer amb el Servei d'Arqueologia (moment en què es va començar a pagar els arqueòlegs que participaven en projectes de restauració o construcció, mitjançant fórmules sovint complicadíssimes, ja que no estava previst per la legislació) i van créixer de manera sobtada amb el Pla de Solidaritat amb l'Atur de 1984, que va contractar tots els llicenciats disponibles en aquells moments.

Després d'aquella experiència puntual, les excavacions anomenades d'urgència van continuar, i amb elles les més variades fórmules de contractació. La discussió estava entre el col·lectiu d'arqueòlegs, la majoria de recent incorporació al món del treball, i la Generalitat de Catalunya, única patrona, a més d'alguns, comptadíssims, ajuntaments. De tota manera, fora d'alguna reivindicació col·lectiva puntual, les relacions contractuals que ben aviat es van consolidar com a contractes d'assistència tècnica a professionals autònoms (el nom d'aquest tipus de contracte ha anat canviant però el contingut amb petites diferències s'ha mantingut) afavorien la individualització ja que cada arqueòleg, alhora que contractat, era director de l'excavació i, per tant, en aquella època, estava sotmès al mateix reglament que regulava les excavacions d'investigació.

Quant al col·lectiu, si alguna vegada s'havia plantejat disjuntives, havia estat quant a quin camí calia seguir per aconseguir el mateix que d'altres professionals (bàsicament l'emmirallament era amb els arquitectes), i, si era adequat, o acceptable, que la Generalitat, sobretot, però també les altres institucions que començaven a contractar arqueòlegs/gues, exigissin el compliment de jornades laborals, gairebé sempre per sobre de les quaranta hores, si la redacció de la memòria científica estava o no inclosa en el preu establert, etc.

Aleshores les centrals sindicals consideraven el nostre col·lectiu massa petit i poc interessant (també el consideraven així les institucions que eren les nostres úniques contractants). En aquest context, personalment, quan alguna vegada m'havia plantejat l'afiliació a un sindicat (coincidint amb les limitades ocasions en què gaudia d'un contracte laboral), en el meu imaginari, la discussió de les condicions laborals dels arqueòlegs, s'haurien plantejat com les de tècnic superior del conveni de la construcció i sempre hauria imaginat que la patronal eren les empreses constructores o les institucions públiques. En aquells moments era impensable una patronal constituïda per empresaris arqueòlegs negociant en una mesa amb la secció sindical d'arqueologia que engloba, a més a més dels arqueòlegs directors

d'excavació, altres categories de treballadors presents en la majoria de projectes i obres del patrimoni arqueològic.

L'existència d'una patronal arqueològica i, a més, organitzada en associació d'empreses del sector era, simplement, ciència-ficció.

La realitat és que avui existeix un esborrany de conveni per al sector d'Intervencions arqueològiques que ha estat parcialment discutit amb l'Associació d'Empreses d'Arqueologia de Catalunya.

La realitat és que avui hi ha presentada una memòria sol·licitant la creació del Col·legi d'Arqueòlegs de Catalunya que està pendent d'una revisió de la legislació vigent en la matèria, però que en principi hauria de reeixir.

Això, fa uns anys, repeteixo, era gairebé impensable. Avui aquestes dues vessants d'organització col·lectiva estan molt elaborades i sembla que correctament encaminades, tot i que en el moment de redactar aquestes línies encara no són una realitat. Esperem que ho siguin ben aviat.

Cap a un col·legi d'arqueòlegs

Joaquín Ruiz de Arbulo

L'any 1981, a Catalunya, un arqueòleg no podia cobrar un sou per dirigir una excavació arqueològica perquè aquesta figura professional senzillament no existia. Aleshores l'arqueologia era una tasca fonamentalment d'investigació a mans d'un reduït col·lectiu investigador instal·lat en universitats, museus i el CSIC. A principis dels anys vuitanta, al Regne Unit, l'arqueologia d'intervenció en l'àmbit territorial o local estava assumida a ple rendiment per les *Rescue Archaeological Units*, petites empreses organitzades per regions responsables de les urgències territorials i també els *Trusts*, consorcis formats en ciutats amb un important patrimoni arqueològic, com el *York Trust*, creat el 1972, o el *Canterbury Archaeological Trust*, iniciat el 1975. Per la seva banda, a França s'havia començat a aplicar a gran escala, des del 1977, el sistema dels "contractats" (*vacataires*) lligats a l'AFAN, l'*Association pour les Fouilles Archéologiques Nationales*.

En realitat, la situació professional de l'arqueologia al nostre país encara era pitjor, ja que segons el text de la nova Constitució espanyola, aprovat el 1978, les professions titulades eren aquelles que comptaven amb un títol universitari específic aprovat pel govern. Així, un metge o un advocat podien exercir la seva activitat professional un cop obtingut el títol universitari. Però malauradament cap universitat espanyola ofería una llicenciatura en Arqueologia. Quan el 1983 va legalitzar-se la nova Associació Professional d'Arqueòlegs d'Espanya (APAE), va haver de tenir-se en compte en els seus estatuts que un arqueòleg era algú que acreditava que havia redactat una tesina o

tesi de temàtica arqueològica o bé que havia publicat tres treballs sobre arqueologia. A més, havia de ser un llicenciat, sí, però, en quina branca? Una enquesta del 1986 de l'APAE sobre professionals en arqueologia va oferir fins a 24 titulacions diferents.

Tampoc quedava gaire clar per a l'Administració quines obligacions podia tenir el fet de dur a terme una excavació arqueològica, una activitat fonamentalment d'investigació que aleshores es definia per una encara vigent Llei d'Excavacions Arqueològiques que datava, ni més ni menys, del 1911 (Llei de 7 de juliol/1911). Afortunadament, el marc jurídic de l'Estat va avançar lentament. El 1985 apareixia la Llei de Patrimoni Històric Espanyol (LPHE, Llei 16/1985) amb importants conseqüències pel que fa a la delimitació de zones arqueològiques i la declaració dels Béns d'Interès Cultural (BIC). Per aclarir les competències entre l'Estat i les autonomies per a l'aplicació d'aquesta llei, Catalunya, Euskadi i Galícia van presentar un recurs d'inconstitucionalitat amb sentència final del Tribunal Constitucional 17/1991 i el 1993 el Parlament de Catalunya aprovava la Llei de Patrimoni Cultural Català (Llei 9/1993), que vam debatre a la RAP 4 de 1994.

La LPHE ha significat un avenç fonamental ja que va proporcionar, per primera vegada, instruments per tenir en compte l'inventari, la protecció i les actuacions obligades vers el patrimoni arqueològic tant als plans generals d'ordenació urbana i els plans especials que regularitzen el creixement de les poblacions, com als plans territorials de coordinació i la mateixa Llei del Sòl (Llei 6/1998). Avui dia, gairebé totes les intervencions arqueològiques d'urgència que es duen a terme ho fan sota l'empara d'alguna d'aquestes normatives de protecció.

El desembre de 1980, el primer govern de la Generalitat de Catalunya va crear el Servei d'Arqueologia adscrit al Departament de Cultura, l'any següent van començar a funcionar els Serveis Territorials i a poc a poc van sorgir nous projectes i encàrrecs potenciats el 1984 amb el Pla de Solidaritat de l'Atur, que va permetre l'excavació d'un bon nombre de jaciments per part d'equips d'arqueòlegs que, per primera vegada, anaven a treballar sobre el terreny de manera contínua durant set mesos. D'aquesta experiència va sorgir un primer i variat grup professional que no deixaria d'incrementar-se els anys següents. Com dèiem en començar aquestes línies, els arqueòlegs que van iniciar la seva trajectòria professional al llarg dels anys vuitanta, ja fos a la Generalitat o als ajuntaments, van poder adonar-se ràpidament que una de les primeres necessitats imprescindibles era definir quina era la figura professional de l'arqueòleg.

A poc a poc, aquest camí va anar gestant-se en diferents reunions a mitjan anys vuitanta, que a Catalunya van buscar l'empara de l'ampli Col·legi de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències de Catalunya com a única institució que en aquella època podia acollir el germen d'un col·legi professional, aleshores encara inviable, com a organisme autònom. La Comissió de Patrimoni del Col·legi de Doctors i Llicenciats es va formar el 1984 amb una primera comissió gestora que es renovaria el 1986 i iniciaria un difícil, però intens, camí amb

relació a la problemàtica laboral o la fixació d'honoraris, però ara volem recordar i agrair l'important paper que durant aquests anys els integrants de la Comissió de Patrimoni van tenir, per exemple en la millora de l'avantprojecte de la Llei de Patrimoni Cultural Català.

Hem volgut recordar de nou aquest marc institucional i normatiu per entendre com ha evolucionat la nostra situació professional en els darrers 20 anys. A mitjan anys vuitanta ja van poder avaluar-se les dificultats per realitzar un exercici lliure de la professió de manera individual. La gran pressió fiscal de l'IAE i la demora en els pagaments de les administracions feien quasi impossible mantenir una facturació mínima de manera continuada. Avui, el 2006, una part molt destacada de l'activitat arqueològica es troba en mans d'arqueòlegs professionals integrats en empreses d'arqueologia. En aquest sentit, la millora de les condicions laborals dels arqueòlegs, especialment en el treball de camp i la regularització dels seus drets i deures, resulta ja una necessitat imprescindible.

També ens preocupa personalment que una activitat d'investigació com ha de ser l'excavació arqueològica es dugui a terme, cada vegada més, únicament segons les regles de la competència professional i els "pressupostos a la baixa". Però això, lògicament, no només és responsabilitat dels arqueòlegs professionals que fan la seva feina de la manera més digna possible enmig d'un entorn laboral sempre conflictiu, sinó més aviat dels universitaris, museòlegs i tècnics de la Generalitat. Els arqueòlegs que treballem a les entitats públiques som ben conscients de la gran importància d'aquesta nova activitat arqueològica, però encara no hem sabut trobar fórmules efectives per poder explotar-ne científicament els resultats i per vetllar pel seu correcte funcionament. Des de la universitat, a remolc de les successives transformacions dels plans d'estudi, i ara des de la perspectiva d'un nou model europeu que potencia especialment el concepte de les carreres de curta durada i els màsters d'especialització, ha estat una tasca individual, d'uns professors i altres, el fet d'introduir canvis en les assignatures tradicionals o en incorporar-ne de noves que preparin, almenys en part, els alumnes davant les noves sortides professionals.

El 1988, el Consell d'Europa formulava una sèrie de propostes pel que fa a la protecció del patrimoni arqueològic, entre les quals es trobava la de reforçar, en l'àmbit nacional, regional o local, les estructures científiques i administratives capaces de gestionar la informació arqueològica. A Catalunya, quasi 20 anys després, podem considerar que el procés administratiu ja està funcionant de manera contínua i regular. Així doncs, seria el torn de la gestió científica de la informació que es recull en les intervencions d'urgència i de la seva publicació. I per fer-ho, la situació professional actual encara no resulta la més adequada. Mentre els membres del col·lectiu investigador no siguem capaços d'integrar-nos plenament en el futur Col·legi d'Arqueòlegs i de treballar en la seva creació i potenciació, seguiran existint com fins ara "dues" arqueologies de trajectòries paral·leles. Sense aquest esforç conjunt, cap dels dos estaments professionals

per separat serà capaç realment d'assolir aquest millor coneixement del passat que hauria de ser el primer objectiu d'una política efectiva i real de protecció del patrimoni arqueològic.

Associació d'Arqueòlegs de Catalunya

C/ Bailén, 125, entl., 08009 Barcelona
jhuertas@hotmail.com

Plataforma del primer conveni col·lectiu
del sector d'intervencions arqueològiques
i difusió del patrimoni arqueològic de
Catalunya. CCOO

Via Laietana, 16, 4t, 08003, Barcelona
slara@conc.es

Anna Oliver

Arqueòloga de la Paeria. Ajuntament de Lleida
aoliver@paeria.es

Joaquín Ruiz de Arbulo

Universitat de Lleida
jrui@historia.udl.es